C/2024/1980

18.3.2024

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „VKEde abipakett ja BEFIT“

(C/2024/1980)

Raportöör:	Kate FEENEY (IE/RENEW E.), Dún Laoghaire Rathdowni krahvkonnavolikogu liige
Viitedokumendid:	Teatis VKEde abipaketi kohta COM(2023) 535 final Ettepanek võtta vastu määrus äritehingutes esinevate hilinenud maksete tõkestamise kohta COM(2023) 533 final Ettepanek võtta vastu direktiiv, millega kehtestatakse mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate peakontori maksustamise süsteem, ja muudetakse direktiivi 2011/16/EL COM(2023) 528 final Ettepanek: nõukogu direktiiv äritegevuse kohta Euroopas: tulumaksuga maksustamise raamistik (BEFIT) COM(2023) 532 final Ettepanek: nõukogu direktiiv siirdehindade kohta COM(2023) 529 final

POLIITIKASOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Üldised märkused

1. väljendab muret Euroopa ettevõtete ees seisvate geopoliitiliste ja konkurentsivõimega seotud probleemide ning nende mõju pärast Euroopa majanduslikule vastupanuvõimele. Komitee tõdeb, et VKEd, mis moodustavad 99 % kõigist ELi ettevõtjatest ja annavad kaks kolmandikku töökohtadest ELis, on silmitsi ääretu ettearvamatusega, mida põhjustab praegu maailmamajanduses valitsev ebastabiilsus ning tarneahela piirangud, tööjõupuudus (eelkõige oskuste puudus), ebaausad konkurentsitavad ja suurenev regulatiivne surve, mis raskendavad VKEde äritegevust;

2. märgib, et paljud VKEde ees seisvad probleemid on sügavalt juurdunud ja pärit praegusele geopoliitilisele ja COVID-19 järgsele kriisile eelnevast ajast. Komitee tunnustab Euroopa Komisjoni kavatsuse eest seada VKEd oma tähelepanu keskmesse, kuid märgib, et toetus peaks olema pidev ja pigem ennetav kui tagantjärele reageeriv;

3. leiab, et nende probleemide lahendamine peab olema osa ELi tööstusstrateegiast, tuginedes energiatõhususe direktiivi, III taastuvenergia direktiivi, energia maksustamise direktiivi ja kiibimääruse antud impulsile, et luua Euroopa Liidus avatud strateegiline autonoomia;

4. tuletab meelde, et Euroopa Komisjon koostas teatise Euroopa majandusjulgeoleku kohta. Ulatuslik ELi tööstuspoliitika raamistik tuleks integreerida liikmesriikide riiklikesse reformikavadesse ja piirkondade aruka spetsialiseerumise programmidesse;

5. peab sellega seoses tervitatavaks VKEde toetuspaketi teatist ja sellega kaasnevaid seadusandlikke ettepanekuid. Tegemist on kauaoodatud õigusaktide paketiga, millega toetatakse VKEde kui Euroopa majanduse selgroo konkurentsi- ja vastupanuvõimet;

6. peab kahetsusväärseks, et VKEde toetuspakett avaldati alles poliitilise ametiaja hilises etapis ning seetõttu käsitleti selles hilinemisega COVID-19 pandeemia ja Venemaa poolt Ukraina vastu suunatud agressioonisõja koosmõju ning nende tagajärgi, nt energiakriis, ülemaailmse tarneahela probleemid ja kiirenev inflatsioon. Selle tulemuseks on Euroopa VKEde aeglane taastumine ja kehvemad tulemused;

7. tõdeb praeguste arengute valguses, et ühiskonnal on suurem oht seista silmitsi mitme kriisiga. Majandus peab seepärast kohanema, et muutuda kestlikuks, kindlaks ja vastupidavaks. Peame valmistuma uueks reaalsuseks, mida iseloomustavad ebakindel geopoliitiline olukord, pandeemiad ja äärmuslikud ilmastikunähtused. Lisaks on vaja teha täiendavaid jõupingutusi kliimamuutuste vastu võitlemisel, kuna valitsustevahelise kliimamuutuste rühma 2023. aasta aruande kohaselt jätkus kasvuhoonegaaside heite suurenemine kogu maailmas. Sellised väljakutsed muudavad põhjalikult majandustegevuse tingimusi;

8. nõustub, et paljusid VKEde abipaketis sätestatud poliitikameetmeid ja rahastamisvahendeid tuleb rakendada tihedas koostöös kohalike ja piirkondlike omavalitsustega, et toetada kohalikku ettevõtlust ja innovatsiooni ning võimendada iga piirkonna tugevaid külgi ja ressursse;

9. nõuab põhimõtte „kõigepealt mõtle väikestele“ täielikku tunnustamist tõelise paradigmana, mis kehtib kogu ELi õigusloometsükli jooksul, ning väljendab kindlat lootust, et Euroopa Komisjon ja kaasseadusandjad võtavad selle põhimõtte oma töös täielikult omaks ja rakendavad seda. Põhimõtet „kõigepealt mõtle väikestele“ ei tohiks seada ülemaks kestlikkusest, mida komitee peab seotuks kõigi ELi poliitikavaldkondadega;

10. toetab kavatsust nimetada ametisse ELi VKEde saadik, kes annab aru otse Euroopa Komisjoni presidendile, tugevdades seeläbi VKEde saadikute võrgustiku ja VKEde filtri rolli, ning kutsub samal ajal Euroopa Komisjoni üles tagama selle rolli lisaväärtuse, et vältida siseturu, tööstuse, ettevõtluse ja VKEde peadirektoraadi töö dubleerimist. Komitee teeb ettepaneku luua tugevam koostoime VKEde saadikute võrgustiku ja asjaomaste territoriaalsete osalejate vahel;

11. kutsub Euroopa Komisjoni üles kaaluma uut raamistikku, mis eristaks idu- ja kasvufirmasid muudest VKEdest, tunnistades selle ettevõtete rühma otsustavat rolli majanduskasvu saavutamisel, panustades nullnetoheitega majanduskasvu eesmärkidesse ja nende lisaväärtusesse ELi tööstuse autonoomia suurendamisel;

Regulatiivne leevendus ja digiüleminek

12. nendib, et regulatiivne ja halduskoormus on ühed peamised takistused, millest VKEd ja tööstusorganisatsioonid süstemaatiliselt teatavad, ([1]) ning väljendab heameelt asjaolu üle, et VKEde abipakett vastab suures osas sellele prioriteedile. Komitee rõhutab pühendumust piiriülese mõõtmega koormuse ja takistuste kõrvaldamisele Euroopa territoriaalse koostöö rühmituse (ETKR) platvormi töö kaudu;

13. tunnistab, et ELi rohelise kokkuleppe eesmärkide saavutamine üha keerukamas ülemaailmses kontekstis nõuab lihtsamat õigusraamistikku, mis on paindlik, nõtke, proportsionaalne ja vastab soovitud eesmärkidele. See on äärmiselt oluline eelkõige kõige haavatavamate ettevõtjate, näiteks väikeste mikroettevõtjate ja pereettevõtete jaoks;

14. võtab teadmiseks komisjoni võetud kohustuse tagada, et VKE-testid, VKEde filtrid ja konkurentsivõime kontroll saaksid ELi poliitikakujundamises normiks. Komitee rõhutab, et seoses VKE-testidega peaks Euroopa Komisjon tagama oma direktoraatides piisavad vahendid ja organisatsioonilise suutlikkuse viia läbi kvaliteetseid VKE-teste. VKE-testi tuleks kohaldada kõigi õigusaktide eelnõude ettevalmistamisel, piirdumata üksnes majandustoimikutega. Samuti tuleks arvesse võtta õigusaktide kumulatiivset ja ülekanduvat mõju. Testi tuleks ajakohastada kogu õigusloomeprotsessi jooksul. Sarnaseid mehhanisme on vaja ka liikmesriikide tasandil, tunnustamaks kohalike ja piirkondlike omavalitsuste rolli ELi õigusaktide ülevõtmisel, ilma õigusaktidesse täiendavaid nõudeid lisamata;

([1]) https://www.smeunited.eu/news/smes-require-rules-that-reach-objectives-not-add-red-tape.
https://www.eurochambres.eu/wp-content/uploads/2022/11/EES-2023-Euochambres-Economic-Survey-Report.pdf.
https://www.businesseurope.eu/policies/smes-and-entrepreneurship/reducing-regulatory-burdens-smes.

15. nõuab seoses VKE-testiga, et komisjon tagaks mõjuhinnangutes vahetegemine VKEde eri suurusklassidel (mikro-, väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad), et iga algatuse mõju oleks võimalik üksikasjalikumalt ja sihipärasemalt hinnata, kaasates rohkem VKEde sidusrühmi;

16. nõuab komitee rolli tugevdamist tulevikukindluse platvormis RegHubi võrgustiku töö põhjal ning tugevamat koostoimet VKE-testide ja territoriaalse mõju hindamiste vahel, kuna ülekaalukas enamik VKEdest tegutseb kohalikel turgudel;

17. palub kaasata komitee RegHubi võrgustiku ELi koormuse vähendamisse ja kutsub kõigi tasandite ametiasutusi üles tegema oma pädevuse piires sarnaseid ratsionaliseerimispüüdlusi;

18. väljendab heameelt komisjoni võetud kohustuse üle vähendada ELi õigusaktidest tulenevat regulatiivset koormust 25 % võrra. Komitee arvates saab seda eesmärki kõige paremini saavutada aktiivse subsidiaarsuse põhimõtte rakendamisega ning tihedas partnerluses äriorganisatsioonide ja kaubanduskodadega;

19. on veendunud digiülemineku tugevas potentsiaalis kõrvaldada VKEde eest takistused ja aruandluskoormuse. Komitee toetab täielikult Euroopa digitaalse innovatsiooni keskuste kasutuselevõttu kogu ELis ning on veendunud, et ühtse digivärava ja uue andmete ühekordse küsimise tehnilise süsteemi nõuetekohase arendamise ja rakendamise korral võivad need pakkuda selles valdkonnas täiendavaid võimalusi. Komitee rõhutab siiski, et on oluline teavitada VKEsid nendest uutest vahenditest ja pakutavatest funktsioonidest, ning leiab, et seda saaks kõige paremini teha kohalikul ja piirkondlikul tasandil;

20. märgib, et paljudel kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on näiteid parimatest tavadest VKEde jaoks mõeldud regulatiivse leevenduse ja aruandluse vähendamise meetmete näol, mida on juba rakendatud. See põhineb VKEdelt ja kohalikelt sidusrühmadelt saadud tagasisidel. Komiteel kui ELi kohalike ja piirkondlike omavalitsuste esindajal on eksperditeadmised nende näidete kogumiseks ja nende laiema rakendamise edendamiseks;

21. tervitab komisjoni ettepanekut viia koos Euroopa Parlamendi ja nõukoguga läbi komisjoni ettepanekutesse tehtud oluliste muudatuste VKEdele ja konkurentsivõimele avalduva mõju kohapealne hindamine. Komitee teeb ettepaneku kaasata oma asjaomased raportöörid, kuna nad võivad anda väärtusliku panuse protsessi tänu VKEde lähedusele kohalikul tasandil;

22. rõhutab, et Euroopa VKEd saaksid kasu digiülemineku ja parema õigusloome tegevuskava vahelistest tugevamatest seostest avalikus sektoris, kasutades RegHubi võrgustiku hiljutist tööd riigihangete ja ELi valitsuste koostalitlusvõime strateegiate valdkonnas ning kaasates kohalikke ja piirkondlikke osalejaid uuenduslike regulatiivsete lahenduste leidmisse;

23. rõhutab, et Euroopa piirkonnad ja linnad on avatud uutele ideedele ja saaksid pakkuda territoriaalset ruumi regulatiivliivakastidele, et katsetada piiratud keskkonnas innovatsioonisõbralikumaid eeskirju ja reguleerimist ja seejärel jagada parimaid tavasid. Komitee juba kaardistab projekte, mis aitavad muuta meie VKEd tulevikukindlaks, näiteks tehisintellekti valdkonnas. Olenevalt rakendusest aitavad tehisintellektilahendused ettevõtjatel protsesse kiirendada või muuta töövood efektiivsemaks ja seega kulutõhusamaks, kuid neid saaks kasutada selleks, et ettevõtjatel oleks lihtsam ja odavam ametiasutustega suhelda ning täita õigus- ja haldusnorme. Sarnaseid ideid tuleks laiemalt ellu viia kõigis ELi linnades ja piirkondades;

24. märgib, et VKEde sektori digiüleminek ja selle toetamine nõuab IT-süsteeme, mis on ajakohased ja annavad sektorile kindlustunde ning millel on kõrgeim küberturvalisuse tase;

25. on veendunud, et eeskirjade ühtlustamiseks ja vähendamiseks ning digiülemineku edendamiseks tehtavates jõupingutustes tuleks kasutada ELi ühtset digivärava.

Investeeringud ja juurdepääs rahastamisele

26. märgib, et enamik Euroopa VKEsid investeerib oma kestlikusse üleminekusse, kuigi neil on üldiselt raske saada selleks rahalisi vahendeid ja täita sellega seotud aruandlusnõudeid;

27. teeb ettepaneku suurendada stiimulite ja lihtsustatud reguleerimise abil oluliselt pankade suutlikkust tagada jätkusuutlik ja muu VKEde eduks vajalik rahastamine, sest pankade rahastamisel on oluline roll, olemasolevad toetused on piiratud ja kapitaliturgude tähtsus VKEde jaoks on väike. Seejuures tuleb silmas pidada pikaajalist eesmärki saavutada ettevõtete finantsalane jätkusuutlikkus;

28. leiab, et tugevad piirkondlikud ökosüsteemid on Euroopa tasandil tihedalt ühendatud VKEde ja piirkondlike valitsuste rahvusvahelise teadmistevahetuse kaudu, eelkõige tänu piirkondadevahelistele innovatsiooniinvesteeringutele;

29. toetab ELi uue innovatsioonikava raames välja töötatud uusi vahendeid, nt piirkondlike innovatsiooniorgude loomist, kutsudes eelkõige Euroopa ettevõtluspiirkondi üles kasutama ära sellega seotud rahastamis- ja koostöövõimalusi;

30. nõuab suuremat koostoimet Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF), InvestEU, programmi „Digitaalne Euroopa“ ja programmi „Horisont“ vahel eelkõige selleks, et tugevdada koostööd VKEde, ülikoolide, tehnoloogiakeskuste, Euroopa digitaalse innovatsiooni keskuste ning muude teadus- ja innovatsiooniorganisatsioonide vahel;

31. rõhutab, et VKEde toetamine ühtekuuluvuspoliitikas on endiselt väga oluline, eriti praeguses tarnepiirangute, kõrgete energiahindade ja inflatsiooni kontekstis. VKEde kasvu ja nende konkurentsivõime parandamiseks tuleb ühtekuuluvuspoliitika vahenditest kulutada üle 23 miljardi euro, mistõttu on äärmiselt oluline võtta ELi piirkondades võimalikult kiiresti kasutusele rakenduskavad ja vältida tarbetuid rahaülekandeid teistesse ELi programmidesse;

32. peab tervitatavaks komisjoni jõupingutusi Euroopa konkurentsivõime suurendamiseks, sealhulgas Euroopa strateegilise tehnoloogia platvormi (STEP) kaudu, mille eesmärk on ühtlustada investeeringuid strateegilistesse tehnoloogiatesse, mis on olulised Euroopa konkurentsivõime ja strateegilise autonoomia jaoks, ent kordab oma hiljutises arvamuses mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 läbivaatamise kohta väljendatud vastuseisu sellele, et suunata ühtekuuluvuspoliitika rahastamine üleminekupiirkondades suurettevõtetele ning selliste liikmesriikide enam arenenud piirkondadele, mille SKP elaniku kohta on alla ELi keskmise, nagu kavandati STEPi ettepanekus;

33. toonitab riskikapitalifondide ja ühisrahastuse paljulubavat rolli VKEde juurdepääsu parandamisel rahastamisvõimalustele ning kutsub üles neid rohkem tunnustama ja toetama kui tõhusaid vahendeid majanduskasvu ja konkurentsivõime suurendamiseks Euroopas;

34. usub, et eri liiki ELi toetuseid saab edukalt kombineerida, et tugevdada STEPi peamisi valdkondi. Samas ei saa heaks kiita STEPi prioriteetide kaasrahastamise suurendamist 100 %-ni. Kui ei taotleta kaasrahastamist, tekib oht projektide pikaajalisele elujõulisusele;

35. võtab teadmiseks kauaoodatud seadusandliku ettepaneku hilinenud maksete tõkestamiseks, mis on kooskõlas komitee 2020. aasta arvamusega VKEde strateegia kohta. Komitee tunnistab, et kõigi ELi ettevõtjate jaoks rangete ja ühtsete makse-eeskirjade kehtestamine on põhjendatud, kuid leiab, et kavandatud sätetes ei eristata hilinenud makseid ja pikki maksetähtaegu;

36. on seisukohal, et see takistab VKEde lepinguvabadust, eelkõige sellepärast, et kui ettevõtetevahelistes suhetes nähakse ette 30-päevane ühtne makseperiood, õõnestaks see nende kui eraettevõtete vabadust leppida kokku erinevates maksetähtaegades, võttes arvesse ka suurte ja väikeste/keskmise suurusega ettevõtjate vahel esinevaid erinevusi juurdepääsus krediidi- ja finantssektorile;

37. võtab lisaks teadmiseks mõnede sektorite ja teatavat liiki VKEde mure. Nende arvates võib sel olla negatiivne mõju eelkõige jaemüügisektorile, mis domineerib suuremas osas maapiirkondades. Komitee teeb ettepaneku võtta see esialgu kasutusele etapiviisiliselt;

38. soovitab ELi maksete vaatluskeskusel koguda kvantitatiivseid andmeid ja seirata maksekäitumist, sest see tuleks tulevase poliitika kujundamisel kasuks;

39. kutsub ELi liikmesriikide kõigi tasandite ametiasutusi üles olema eeskujuks õigeaegsete maksete kultuuri edendamisel riigihankelepingute puhul, kohandades vastavalt avaliku halduse eri tasandite maksetavasid. Sealhulgas tuleks võimaluse korral tagada, et avaliku sektori töövõtjate ja nende alltöövõtjate teostatavate keerukamate projektide (nt ehitustööd, transport, IT-teenused) maksetingimused täidetakse õigeaegselt, tunnistades samas, et mõnikord puudub avaliku sektori hankijal selle üle kontroll;

Rohe- ja digipöördeks vajalikud oskused

40. viitab hiljutisele Eurobaromeetri uuringule, ([2]) milles VKEd pidasid kvalifitseeritud töötajate puudust ja selle tagajärgi oma suurimaks probleemiks. Neil ei ole sageli suurettevõtetega sarnaseid ressursse, et konkureerida ja investeerida oma töötajate koolitusse. Seetõttu tuleb oskusteaasta 2023 raames pöörata suurimat tähelepanu VKEde töötajate oskuste omandamisele ja ümberõppele, oskustööliste värbamisele ja kvalifikatsioonide tunnustamisele;

41. tunnistab, et praegusel Euroopa oskusteaastal toetuvad VKEd ettevõtlikkuse edendamisel mitmesugustele oskustele ja talentidele, et parandada innovatsiooni, konkurentsivõimet ja majanduskasvu. Kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on head võimalused toetada piirkondi, eelkõige äärepoolseid ja maapiirkondi, ning luua õiged majanduslikud ja sotsiaalsed tingimused, et innustada noori oma kodupaika jääma;

42. rõhutab, et Euroopa tööstuse rohe- ja digipöördeks vajalikke põhioskusi saab VKEdele kõige paremini pakkuda piirkondlike partnerluste, võrgustike ja klastrite kaudu. Komitee märgib oskuste pakti raames loodud partnerluste olulist panust, mis seisneb paljudes edukates piirkondlike oskuste arendamise meetmetes;

43. rõhutab vajadust kaasata kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused kavandatud nullnetotööstuse orgude ja tööstusliitude loomisse;

44. väljendab sellega seoses heameelt ELi talendireservi loomise üle ning nõuab, et komisjon ja liikmesriigid paneksid aluse institutsioonidevahelisele partnerlusele kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ning komiteega, et tagada õigete oskustega inimesed õigetel töökohtadel;

45. kutsub üles tunnustama kiiremini ja tõhusamalt kolmandate riikide kodanike kutsekvalifikatsioone, sealhulgas liikmesriikide ja Euroopa Komisjoni partnerluse kaudu kolmandate riikidega, et parandada värbamist ja töövahendust;

46. nõuab koostöös kohalike ja piirkondlike omavalitsustega kiiret ja sihipärast toetust VKEdele sektorites, kus tööjõupuudus on kõige pakilisem, nagu külalismajandus ja jaemüük, et pakkuda võõrtöötajatele ja pagulastele põhjalikku koolitust, mis hõlmab keelekursusi ja kultuuriteadlikkuse programme;

47. märgib, et oluline on toetada kutseõppealgatusi, mis toetavad uusi oskusi ja tunnistavad kohalike ja piirkondlike omavalitsuste rolli partnerluste loomisel kohalikul tasandil suhete kaudu äriorganisatsioonidega. Komitee märgib, et paljud piirkonnad rakendavad selles valdkonnas edukaid algatusi;

48. innustab liikmesriike ja Euroopa Komisjoni tunnistama mentorluse üldist tähtsust lahenduse olulise osana, et kaotada lõhe koolituse ja tööhõive vahel, parandada inimeste oskusi, enesekindlust ja motivatsiooni mitte ainult VKEde kontekstis;

Maksustamine

49. on seisukohal, et tulumaksuga maksustamise raamistiku (BEFIT) ettepanek on keerukas ja üksikasjalik ja sellel on märkimisväärne mõju valitsustele ja ettevõtetele. Komitee rõhutab, et ELi praegune prioriteet on rakendada nõukogu direktiivi hargmaiste kontsernide ülemaailmse madalaima maksustamistaseme tagamise kohta Euroopa Liidus (teise samba direktiiv). Komitee tõdeb, et valitsused ja muud sidusrühmad vajavad aega teise samba direktiivi mõju hindamiseks ning et teise samba direktiivi ja BEFITi ettepaneku võimalik koostoime nõuab hoolikat kaalumist ja analüüsi;

([2]) Eurobarometer Survey: SMEs and skills shortages, November 2023: https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2961.

50. rõhutab, et siirdehindade direktiiv saavutab oma eesmärgi vähendada siirdehindadega seotud vaidlusi ja ettevõtjate nõuete täitmisega seotud kulusid siis, kui tagatud on kooskõla reaalturuväärtuse põhimõttega ja see ei põhjusta lahknevuste ja suurenenud vaidluste ohtu kolmandate riikidega;

51. on seisukohal, et peakontori maksustamise süsteemi algatuse edu seisneb selle võimes meelitada ettevõtjaid süsteemis osalema. Selleks peab süsteem võimaldama tõelist lihtsustamist ja maksukuulekusega seotud kulude vähendamist;

52. usub, et eelkõige siseturul tegutsevad väiksemad VKEd võivad palju võita peakontori maksustamise süsteemi direktiivi ettepanekus sätestatud uutest maksueeskirjadest, mis võivad julgustada neid kasvama ja laienema ELi ühtsel turul, ilma et neid takistaks tarbetu maksukuulekuse koormus. Komitee rõhutab, et VKEde võimalik kasu peab olema proportsionaalne ELi maksuhaldurite halduskoormuse ja rakenduskuludega.

Brüssel, 31. jaanuar 2024

Euroopa Regioonide Komitee
president

Vasco ALVES CORDEIRO